

1

În martie, la ora 6.40 dimineța, la Paris e frig. Senzația de frig e și mai mare atunci când un om se află în fața plutonului de execuție, pe punctul de-a fi împușcat. La acea oră, în ziua de 11 martie 1963, în curtea principală a închisorii Fort d'Ivry, un colonel din Forțele Aeriene franceze stătea în fața unui stâlp înfipt în pietrișul înghețat. În timp ce mâinile îi erau legate de stâlp, privea cu o neîncredere pe care nu reușea s-o alunge plutonul aflat la 20 de metri în fața lui.

Pietrișul scrașni sub talpa piciorului, o mișcare ușoară, ca o descărcare a încordării, atunci când locotenent-colonelul Jean-Marie Bastien-Thiry fu legat la ochi, luându-i-se astfel pentru totdeauna lumina. Mormăiala preotului era o replică slabă pentru zgomotul celor douăzeci de puști, când soldații își încărcară armele și traseră cocoșul.

Dincolo de ziduri, un camion claxona puternic un vehicul mai mic, care îi tăia drumul spre centrul orașului; sunetul s-a stins, estompând ordinul ofițerului care conducea plutonul. Pocnetul armelor, atunci când s-a produs, n-a iscat nici o undă peste orașul care se trezea, trimițând doar pentru câteva clipe un stol de porumbei în înaltul cerului. Un horcăit scurt, la câteva secunde după lovitura de grație, s-a pierdut în larma circulației care se întetea dincolo de ziduri.

Moartea acestui ofițer, șef al unui grup de criminali din Organizația Armata Secretă (OAS), care încercaseră să-l asasineze pe președintele Franței, era menită să pună capăt o dată pentru totdeauna altor atentate la viața președintelui. Printr-o

ironie a sortii, ea a marcat un început; și pentru a înțelege de ce, trebuie mai întâi să se explice cum a ajuns acel trup ciuruit de gloanțe să atârne, legat de stâlp, în curtea închisorii militare de la marginea Parisului, în dimineața aceea de martie...

Soarele coborâse, în sfârșit, pe după zidul palatului și, peste curte, se vălureau umbre lungi, aducând cu ele o bine-venită ușurare. Deși se făcuse ora 19, în această seară a celei mai fierbinți zile a anului, temperatura era încă de 23 de grade Celsius. În orașul înăbușit de căldură, parizienii își încărcau în mașini și trenuri nevestele certărețe și copiii zgomotoși, plecând să-și petreacă weekendul la țară.

Era 22 august 1962, ziua în care câțiva bărbați, așteptând dincolo de periferia orașului, hotărâseră moartea președintelui, generalul Charles de Gaulle.

În timp ce populația orașului se pregătea să fugă de căldură, refugiindu-se în relativa răcoare oferită de râuri și plaje, în spatele fațadei ornamentate a palatului Elysée continua întrunirea Cabinetului.

Pe pietrișul maroniu-roșcat al curții din față, răcorit acum de bine-venita umbră, erau parcate lângă bordură, bară la bară, șaisprezece Citroënuri DS negre, formând un semicerc pe trei sferturi din suprafața curții. Șoferii, pândind din locul cel mai umbrat, lângă zidul de la apus, cel dintâi pe care căzuse umbra, schimbau tot felul de glume lipsite de noimă, ca toți cei ce își petrec zilele de muncă la dispoziția capriciilor stăpânilor. Se auzeau din când în când și bombăneli privind lungirea dezbaterilor Cabinetului, până ce, cu o clipă înainte de ora 19.30, un ușier cu fireturi și medalii a apărut în spatele ușilor de sticlă din capul celor șase trepte ale palatului, făcând un semn spre cei din gardă. Șoferii au scuipat și au îngropat în pietriș țigările Gauloise pe jumătate fumate. Gărzile rămăseseră ținute în poziție de drepti, în gheretele de lângă poarta principală, și grilajele de fier s-au deschis.

Șoferii se aflau deja la volanul limuzinelor când primul grup de miniștri își făcu apariția în spatele ușilor de sticlă. Ușierul

deschise ușile și membrii Cabinetului coborâră degajat treptele, schimbând câteva amabilități înainte de a-și ura un weekend plăcut. În ordinea priorității, limuzinele veneau la scară, ușierul deschidea portiera din spate cu o plecăciune, miniștri urcau fiecare în mașina lui și plecau salutați de Garda Republicană, ieșind în Faubourg St. Honoré.

În zece minute plecaseră toți. Două Citroënuri DS 19 negre rămăseseră în curte și fiecare se îndrepta încet către treptele de la intrare. Primul, cu stegulețul purtând însemnele președintelui Republicii, era condus de Francis Marroux, polițist de la baza de instrucție și Comandamentul Jandarmeriei Naționale de la Satory. Firea sa tăcută îl făcuse să nu participe la glumele celorlalți șoferi din curte; nervii săi de oțel și priceperea de a conduce repede și bine îl mențineau în postul de șofer personal al lui de Gaulle. În mașină nu se afla decât Marroux. În spatele mașinii, cel de-al doilea DS 19 era și el condus de un jandarm de la Satory.

La 19.45 un alt grup a apărut în spatele ușilor de sticlă și din nou oamenii din curte au luat poziție de drepti. Îmbrăcat în obișnuitul său costum gri la două rânduri și cu o cravată închisă la culoare, Charles de Gaulle apărui în spatele ușilor de sticlă. Cu o curtoazie din alte vremi, o lăsă să treacă mai întâi pe Madame Yvonne de Gaulle, apoi o luă de braț pentru a o conduce pe scări până la Citroënul care aștepta. La mașină se despărțiră, și soția președintelui intră și se așeză pe locul din spate. Generalul se așeză lângă ea, urcând prin dreapta.

Ginerele lor, colonelul Alain de Boissieu, pe atunci șef de Stat-Major al unităților de cavalerie ale armatei franceze, controlă ca ambele portiere din spate să fie bine închise și apoi se așeză în față, lângă Marroux.

În cea de-a doua mașină și-au ocupat locurile încă două persoane din grupul funcționarilor care au însoțit perechea prezidențială la coborârea treptelor. Mătăhălosul Henri d'Jonder, garda de corp din ziua aceea, un Kabil din Algeria, se așeză în față, lângă șofer, își scoase revolverul masiv de la subsuoara brațului stâng și se lăsă greu pe spate.

Din clipa aceea, din goana mașinii, ochii lui aveau să urmărească fără răgaz nu limuzina din față, ci ce se întâmplă pe trotuare și pe la colțurile străzilor. După ce mai schimbă câteva cuvinte cu unul dintre oamenii din garda președintelui care urma să rămână pe loc, cel de-al doilea bărbat intră de unul singur în mașină, pe bancheta din spate. Era comisarul Jean Ducret, șeful Corpului de Securitate al președintelui.

De lângă zidul de vest, doi motocicliști cu căști albe au pornit motoarele și au ieșit încet din umbră, îndreptându-se spre poarta principală. Ajunși la trei metri de ea, au oprit și au privit în urmă. Din dreptul scârilor, Marroux porni cu primul Citroën spre ieșire și veni în spatele motocicliștilor. Cea de-a doua mașină îl urmă. Era ora 19.50.

Din nou grilajele de fier s-au dat la o parte și micul cortegiu, trecând pe lângă gârziile împietrite în poziție de drepti, intră pe Faubourg St. Honoré. Ajuns la capătul acestei străzi, convoiul o luă pe Avenue de Marigny. De sub castanii de pe margini, un tânăr cu o cască albă de protecție, cocoșat pe un scuter, privea trecerea cortegiului, după care coborî de pe bordură și se furișă pe urmele lui. Traficul era normal pentru un sfârșit de săptămână în august și plecarea președintelui nu fusese anunțată în prealabil. Numai zgomotul făcut de sirenele motocicletelor i-a anunțat pe agenții de circulație aflați în post de apropierea convoiului, iar aceștia începură să gesticuleze și să fluiera energic, pentru a opri la timp traficul.

Convoiul prinse viteză pe bulevardul umbrat de arbori și traversă însoțita Place Clemenceau, îndreptându-se chiar prin mijlocul acesteia spre Pont Alexandre III. Mergând chiar în spatele mașinilor oficiale, tânărul care pilota scuterul nu avea probleme cu urmărirea convoiului. După ce trecură de pod, Marroux îi urmă pe motocicliști pe Avenue General Gallieni și, de acolo, pe spațiosul Boulevard des Invalides. Ajuns aici, tânărul de pe scuter aflase răspunsul. La întretărirea dintre Boulevard des Invalides și Rue de Varennes, el micșoră viteza și abandonă urmărirea, îndreptându-se spre o cafenea aflată la un colț de stradă. Ajuns înăuntru, scoase din buzunar un mic

jeton metalic, se duse în fundul cafenelei, unde se afla telefonul și formă un număr.

Locotenent-colonelul Jean-Marie Bastien-Thiry aștepta într-o cafenea din suburbia Meudon. În vârstă de 35 de ani, era însurat, avea trei copii și lucra la Ministerul Aviației. În spatele fațadei convenționale a vieții sale profesionale și de familie, el adunase o ură adâncă împotriva lui Charles de Gaulle, despre care credea că, cedând Algeria naționaliștilor algerieni, trădase Franța și pe cei care în 1958 îl chemaseră înapoi la putere.

Bastien-Thiry nu pierduse nimic prin cedarea Algeriei și ura lui nu era motivată de considerente personale. Se considera patriot, un om convins că-și va servi patria mult iubită ucigându-l pe acela care, credea el, o trădase. În acel moment, mai multe mii de francezi îi împărțeau părerile, dar foarte puțini dintre ei erau membrii fanatici ai OAS. Aceștia juraseră să-l asasineze pe de Gaulle și să dea jos guvernul. Bastien-Thiry făcea parte dintre ei.

În momentul în care sună telefonul, tocmai dădea pe gât o bere. Barmanul îi aduse aparatul și plecă spre celălalt capăt al barului să dea mai încet televizorul. Bastien-Thiry ascultă pentru câteva clipe, după care murmură în receptor: „Foarte bine, mulțumesc“ și închise. Berea era deja plătită. Ieși afară din bar, scoase de sub braț un ziar făcut sul și îl desfăcu atent de două ori. De cealaltă parte a străzii, dintr-un apartament aflat la primul etaj al unei clădiri, o tânără lăsă perdeaua să cadă și se întoarse spre cei doisprezece bărbați care se aflau în încăpere: „E traseul doi“. Cinci dintre aceștia, tineri amatori în arta asasinatului, încetară să-și mai frământă mâinile și săriră în picioare. Ceilalți șapte erau mai în vârstă și mai puțin nervoși. Cel mai vechi dintre ei în tentativa de asasinat și al doilea în ierarhie după Bastien-Thiry era locotenentul Alain Bougrenet de la Tocnaye, un extremist de dreapta dintr-o familie de moșieri. În vârstă de 35 de ani, era însurat și avea doi copii.

Cel mai periculos bărbat din încăpere era Georges Watin, un fanatic al OAS-ului de 39 de ani, lat în umeri, cu fălci pătrate,

de meserie inginer agronom din Algeria. În doi ani se remarcase în cadrul OAS-ului ca unul dintre cei mai primejdioși trăgători de elită. Din cauza unei răni mai vechi la picior era cunoscut sub porecla de Șchiopul.

Când fata le-a dat vestea, cei doisprezece bărbați au coborât scările prin spatele clădirii și au ieșit într-o stradă lateralnică unde erau parcate șase vehicule, toate furate sau închiriate. Ceasul arăta ora 19.55.

Bastien-Thiry petrecuse zile întregi pregătind locul asasinatului. Măsurase unghiurile de tragere, viteza și distanța vehiculelor aflate în mișcare și calculase muniția necesară pentru a le opri. Locul ales de el era o stradă lungă și dreaptă, numită Avenue de la Libération, care dădea în marea intersecție Petit-Clamart. Conform planului, primul grup, alcătuit din trăgători de elită, urma să deschidă focul asupra mașinii președintelui cu aproximativ 200 de metri înainte de intersecție. Urmău să se adăpostească în spatele unei dube Estafette, parcate la marginea trotuarului, și să înceapă să tragă dintr-un unghi foarte îngust asupra vehiculelor care se apropiau pentru a reduce timpii morți. După calculele lui Bastien-Thiry, o sută cincizeci de gloanțe aveau să ciuruiască prima mașină până în momentul când aceasta ar fi ajuns în dreptul dubei. Odată oprită mașina prezidențială, cel de-al doilea grup OAS urma să iasă rapid de pe o stradă laterală pentru a trage de la mică distanță asupra mașinii de escortă a poliției. Ambele grupuri aveau la dispoziție câteva secunde pentru a lichida complet convoiul prezidențial, după care trebuiau să ruleze în mare viteză spre cele trei vehicule care îi așteptau pe o altă stradă laterală.

Bastien-Thiry, cel de-al treisprezecelea membru al echipei, urma să fie omul care supraveghea acțiunea. La 90 de metri de locul unde avea să aibă loc ambuscada, Bastien-Thiry stătea nepăsător lângă o stație de autobuz, ținând în mână un ziar. O anumită mișcare făcută din ziar era semnalul pentru Serge Bernier, conducătorul primului grup de comando, care stătea în picioare lângă dubă. Acesta urma să transmită mai departe ordinul lunetiștilor culcați în iarbă, în poziție de tragere, la

picioarele lui. Bougrenet de la Tocnaye conducea mașina care avea sarcina să intercepteze duba poliției, avându-l alături pe Watin Șchiopul, înarmat cu o pușcă mitralieră.

Când cei din iarbă și-au armat puștile, convoiul generalului de Gaulle reușise să scape de traficul intens din centrul Parisului, ajungând pe arterele mai degajate ale suburbiilor. Aici mergeau cu viteză de aproape 100 de km pe oră.

Când drumul deveni complet liber, Francis Marroux aruncă o privire spre ceas și, simțind nerăbdarea bătrânului general aflat în spatele lui, apăsă și mai mult pe accelerație. Cei doi motocicliști rămăseră în urmă pentru a-și ocupa locul în coada convoiului. Lui de Gaulle îi dispăcea plasarea ostentativă a motocicletelor în față și se dispensa bucuros de ele de câte ori se ivea prilejul. În această formație, convoiul intră pe Avenue de la Division Leclerc, în intersecția Petit-Clamart. Era ora 20.17.

La un kilometru și jumătate mai sus, pe aceeași arteră, Bastien-Thiry era victima propriei greșeli. Avea să afle de la poliție, câteva luni mai târziu, pe când aștepta executarea condamnării la moarte. Punând la punct orarul asasinatului, Thiry consultase un calendar din care reieșea că, pe 22 august, soarele apunea la 20.35, ceea ce părea suficient de tâziu chiar și în cazul în care de Gaulle ar fi întârziat față de programul normal, așa cum de fapt s-a și întâmplat. Dar calendarul consultat de colonelul de aviație data din 1961. Pe 22 august 1962, se însera la ora 20.10. Această diferență de 25 de minute avea să schimbe istoria Franței. La 20.18, Bastien-Thiry zări convoiul care se îndrepta cu repeziciune spre el, pe Avenue de la Libération, rulând cu 110 de km pe oră, și începu să fluture ziarul. Aflat pe partea cealaltă a drumului, cu o sută de metri mai jos, Bernier scruta supărat amurgul, cu ochii țintă la silueta abia perceptibilă din stația de autobuz. „N-a făcut oare colonelul semn cu ziarul?“, se întreba el, fără a se adresa cuiva anume. Nu rosti bine vorbele că observă el, fără a se rechin al mașinii președintelui trecând ca un bolid pe lângă stație. „Foc!“ strigă el oamenilor culcați la picioarele sale. Convoiu ajunsesese deja în dreptul lor când aceștia au deschis

focul, trăgând într-o țintă care se mișca cu peste 100 de km pe oră. Faptul că douăsprezece gloanțe au reușit totuși să străpungă mașina s-a datorat îndemânării cu care au tras ucigașii. Majoritatea gloanțelor au lovit Citroënul din spate. Două cauciucuri au fost complet ciuruite și, deși aveau tuburi de etanșare proprie, pierderea bruscă a presiunii a făcut ca mașina aflată în plină viteză să se dezechilibreze și să derapeze pe roțile din față. Acesta a fost momentul când Francis Marroux a salvat viața generalului De Gaulle.

În timp ce asul țintașilor, ex-legionarul Varga, ciuruia cauciucurile, ceilalți își goleau muniția în luneta mașinii care se îndepărta rapid. Câteva gloanțe au trecut prin caroserie, iar unul dintre ele a străpuns geamul, trecând la câțiva centimetri de nasul președintelui. Colonelul De Boissieu, care se afla pe locul din față, s-a întors și le-a strigat socrilor săi: „Lăsați-vă în jos!” Doamna De Gaulle își lăsă în jos capul, spre genunchii soțului ei. Generalul izbucni cu o voce înghețată: „Cum, din nou?” și se întoarse pentru a privi pe geamul din spate.

Marroux ținea volanul care tremura în toate direcțiile și apăsa ușor pe accelerator, încercând să controleze deraparea mașinii. După ce, pentru un moment, pierdu din putere, Citroënul țâșni din nou înainte, spre intersecția cu Avenue du Bois, strada laterală unde așteptau oamenii celui de-al doilea comando OAS. Mașina cu garda personală, neatinsă de gloanțe, urma îndeaproape mașina condusă de Marroux.

Lui Bougrenet de la Tocnaye, care aștepta cu motorul pornit pe Avenue du Bois, viteza mașinilor care se apropiau de el nu-i lăsa decât două variante de acțiune: fie să treacă imediat la interceptare și astfel să se sinucidă prin coliziune, fie să amâne interceptarea cu jumătate de secundă. Alese cea de-a doua variantă. Când demară ieșind de pe strada laterală în dreptul convoiului prezidențial, lui Bougrenet de la Tocnaye îi deveni clar că nu se află paralel cu mașina lui De Gaulle, ci a celor însărcinați cu paza lui, Henri d'Jouder și comisarul Ducret. Ieșind până la jumătate pe fereastra din dreapta a mașinii, Watin își goli

încercătorul mitralierei în DS-ul aflat în fața lui, în care zărea prin parbrizul spart profilul semeț al generalului de Gaulle.

– De ce nu ripostează idioții ăia? întrebă de Gaulle cu durere în glas. D'Jouder încerca să tragă în ucigașii OAS de la cei aproximativ trei metri dintre cele două mașini, dar polițistul de la volan îi bloca perspectiva. Ducret îi strigă șoferului să se țină aproape de mașina președintelui și, o secundă mai târziu, cei din OAS erau lăsați în urmă.

Cei doi motocicliști, dintre care unul aproape fusese aruncat din șauă când Tocnaye țâșnise de pe strada laterală, s-au redresat și au strâns rândurile. Întregul convoi a parcurs în goană sensul giratoriu, a trecut prin intersecție și a continuat drumul spre Villacoublay. La locul ambuscadei, cei din OAS nu avuseseră încă timp pentru acuzații reciproce. Acestea aveau să vină mai târziu. Abandonând cele trei mașini folosite în atac, au sărit în vehiculele pregătite pentru sfârșitul operațiunii și au dispărut în întunericul care se lăsa.

De la emițătorul aflat în mașină, comisarul Ducret comunică scurt la Villaconblay cele întâmplate. Zece minute mai târziu, după sosirea convoiului, generalul de Gaulle insistă să fie dus direct la elicopterul care aștepta. În clipa când mașina s-a oprit, împrejurul ei s-au strâns mai mulți ofițeri și oficialități, grăbiți să deschidă ușa pentru a o ajuta să iasă pe doamna de Gaulle, care tremura toată. Generalul ieși pe ușa cealaltă, scuturându-și de pe revere cioburile din parbriz. Ignorând panica și întrebările ofițerilor din jur, se îndreptă spre cealaltă parte a mașinii, pentru a-i oferi brațul soției sale.

– Hai draga mea, mergem acasă, îi spuse el, după care dădu în sfârșit celor de la forțele aeriene verdictul său privind OAS-ul: Nu știu să tragă.

Zicând acestea, își conduse soția în elicopter și luă loc alături de ea. Li se alătură și d'Jouder, apoi elicopterul decolă, ducându-i să-și petreacă weekendul la țară.

Pe pistă, cu o figură cadaverică, Francis Marroux stătea nemișcat la volan. Ambele roți de pe dreapta ajunseseră deja pe